

מזלג חלבי בבשר שבמחבת

צו, כא
וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר, ואם בכלי נחשת בושלה ומורק ושוטף במים.

רש"י שם
לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה נותר. ומורק ושוטף, לפלוט את בליעתו.

צו ז, טו-יז
ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל, לא יניח ממנו עד בוקר ... והנותר מבשר הזבח ... באש ישרף.

מטות לא, כג
כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר ... וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים.

רש"י שם
כדרך תשמישו הגעלתו, מה תשמישו על ידי חמין יגעילנו בחמין, ומה שתשמישו על ידי צלי, כגון השפוד והאסכלה, ילבנו באור.

משנה וברייתא ע"ז עה, ב
הלוקח כלי תשמיש מן העובדי כוכבים, את שדרכו להטביל יטביל, להגעיל יגעיל, ללבן באור ילבן באור. השפוד והאסכלה מלבנן באור.

שוע"ר סי' תנא
יג אבל אם נשתמש בהן חמץ על ידי האור, וכן שאר כל הכלים אפילו של מיני מתכות שנשתמש ונבלע בהן חמץ על ידי האור בלבד שלא על ידי משקה, כגון השפודים והאסכלאות שצלו עליהם מולייתא של חמץ, שגוף החמץ נוגע בהן בשעת צלייתו, ואין ביניהם שום משקה (טופח) שיוליך טעם החמץ לתוך השפוד והאסכלה, אלא על ידי חום האש בלבד נבלע בהם טעם החמץ, לפיכך אינו נפלט מהם על ידי הגעלה במים רותחים, דכבולעו כך פולטו. וכלי שנבלע בו חמץ על ידי משקה נפלט ממנו על ידי הגעלה במים רותחים, אבל כל כלי שנבלע בו החמץ על ידי חום האש בלבד שלא על ידי משקה, אינו נפלט ממנו אלא על ידי חום האש בלבד, דהיינו שילבנו באור יפה יפה עד שיהיו ניצוצות מנתזין ממנו, או עד שתשיר קליפתו העליונה, שאז בודאי נשרף כל האיסור הבלוע בתוכו.

לו מחבת שמטגנין בה עיסת חמץ כל השנה בשמן או בשומן, יש אומרים שצריכה ליבון גמור כדינו להשתמש בה בפסח, לפי שלפעמים נשרף ונכלה השמן או השומן שתחת כל העיסה, או שתחת מקצתה, ונבלע בה טעם העיסה במחבת ע"י האור בלבד שלא ע"י משקה, וטעם זה אינו נפלט ממנה ע"י הגעלה אלא ע"י ליבון, דכבולעו כך פולטו.

ויש חולקין על זה ואומרים, שאם באנו לחוש לזה אם כן כל קדירות של מתכות שמבשל בהן חמץ כל השנה לא תועיל להן הגעלה, כי לפעמים מקדיח הרוטב ונחסר הרבה עד שהתבשיל נשרף ונדבק לדופני הכלי. והטעם שאין אנו חוששים לזה, לפי שאע"פ שהתבשיל נשרף ונדבק לדופני הכלי, מכל מקום לחלוחית משקה יש בתוכו ובפנימיותו, ולא נתייבש אלא צד החיצון שאצל דופן הקדירה, וגם שם יש קצת לחלוחית משקה אלא שהוא יבש, ואין הקדירה נקראת בשביל כך תשמישה על ידי האור להצריכה ליבון. והוא הדין והוא הטעם למחבת שמטגנין בה.

אבל מחבת שאפו בה עיסה, אף על פי שמשח את המחבת בשמן או בשומן תחת העיסה כדי שלא תשרף, אין זה נקרא טיגון אלא אפייה, כיון שאין העיסה רוחשת בשמן או בשומן, והרי נבלע בה החמץ על ידי האור בלבד, וצריכה ליבון גמור כדינו. וכן הדין באגנות שאופין בהן עוגות.

לז ולענין הלכה במחבת הבלוע משאר איסורין יש להחמיר לכתחילה כסברא הראשונה.

נח השולחנות שאוכלים עליהם כל השנה והתיבות שדרך להצניע בהן אוכלים כל השנה, נהגו כל ישראל להגעילן על ידי עירווי מכלי ראשון ... ועכשיו נוהגין במדינות אלו להגעילן על ידי עירווי עם אבן מלובן לפי שלפעמים מניחים עליהם פשטיד"א חמה (פת חמה).